

ΤΡΙΤΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.α.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό

A1.β.

- α-1
β-3

B1. Η πόλη χρησιμοποιείται στο απόσπασμα των Πολιτικών του Αριστοτέλη με τη συνηθισμένη σημασία που είχε στους αρχαίους Έλληνες, δηλαδή με τη σημασία του κράτους. Η πόλη – κράτος των κλασικών χρόνων είναι μια κοινότητα τελείως ανεξάρτητη, κυρίαρχη πάνω στους πολίτες της. Εννοείται εδώ ως ένα είδος κοινότητας (πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωvίαν τινά οὖσαν), δηλαδή συνύπαρξης ανθρώπων, οι οποίοι «επικοινωνούν» μεταξύ τους κι επομένως αλληλοεξαρτώνται. Ο όρος κοινωvία στον Αριστοτέλη σημαίνει και τη συμμετοχή ανθρώπων σε κάτι. όμως η συμμετοχή αυτή δεν γίνεται κατά τρόπο συμβατικό και περιπτωσιακό, όπως πίστευαν οι σοφιστές, αλλά συνιστά μια φυσική ενέργεια, σταθερή, μόνιμη και αναγκαία. Η επικοινωνία και η συμμετοχή των ανθρώπων, που υπάρχουν σε κάθε κοινωvία, αποβλέπουν στην ικανοποίηση ενός αγαθού, δηλαδή έχουν στόχο την ικανοποίηση κάποιας κοινής ανάγκης (πᾶσαν κοινωvίαν ἀγαθοῦ τινός ἔνεκεν συνεστηκυῖαν). Η ανάγκη αυτή, που ερμηνεύεται και ως ωφέλεια, είναι και ο σκοπός μιας κοινωvίας. Με τη φράση «κυριωτάτου πάντων» ο Αριστοτέλης εννοεί το υπέρτατο αγαθό στο οποίο αποβλέπει η «πόλις», δηλαδή την ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών. Η ανωτερότητα αυτού του αγαθού αποδεικνύει και την ανωτερότητα της ίδιας της πόλης έναντι των άλλων κοινωvιών. Με άλλα λόγια, εφόσον η πόλη είναι η «κυριωτάτη» όλων των κοινωvιών, και το αγαθό στο οποίο στοχεύει είναι το «κυριώτατον» όλων των άλλων αγαθών. Είναι φυσικό και αυτονόητο ότι και η σπουδαιότερη και σημαντικότερη κοινωvία, η οποία περιλαμβάνει όλες τις άλλες, πρέπει να αποσκοπεί στο υπέρτατο αγαθό. Και αυτή η κοινωvία είναι η πολιτική κοινωvία. Ο Αριστοτέλης στα Ηθικά Νικομάχεια κάνει λόγο για διάφορα είδη κοινωvιών που καθεμιά επιδιώκει κάποιο επιμέρους αγαθό ή συμφέρον για τη ζωή των μελών της. Έτσι, για παράδειγμα, η τάξη των γεωργών επιδιώκει την καλύτερη διάθεση των γεωργικών προϊόντων για οικονομικό όφελος, ενώ η τάξη των εμπόρων των εμπορικών. Επίσης, η τάξη των στρατιωτικών τη νίκη ή τον πλούτο κ.ο.κ. Όλες όμως αυτές οι κοινωvίες είναι μόρια της πολιτικής κοινωvίας. Άρα καθεμιά είναι κατώτερη από αυτήν, γιατί η πολιτική κοινωvία δεν έχει στόχο το μερικό και ειδικό ούτε το συμφέρον της στιγμής, αλλά το συμφέρον του συνόλου για ολόκληρη τη ζωή.

Στη συνέχεια, στο αρχαίο κείμενο με το επίθετο τέλειος στη φράση «τέλειος πόλις», ο Αριστοτέλης δηλώνει το τέλος, τον σκοπό, δηλαδή τον προορισμό για τον οποίο είναι πλασμένο το καθετί. Στην περίπτωση όμως του κειμένου το επίθετο τέλειος λέγεται, για να δηλωθεί η πόλις ως τέλος ενός εξελικτικού κύκλου των πρώτων κοινωνικών μορφωμάτων: οίκια -κώμη -πόλις. Η πόλη δεν διαφέρει μόνο ποσοτικά (έχει δηλαδή μεγαλύτερη έκταση και πληθυσμό) από τις μικρότερες κοινωνικές ενώσεις από τις οποίες και προέρχεται, αλλά διαφέρει και ποιοτικά. Και η ποιοτική αυτή διαφορά έγκειται στην αυτάρκεια. Στα Ηθικά Νικομάχεια (1253a 3) ο Αριστοτέλης προσδιορίζει την έννοια της αυτάρκειας: αυτάρκης είναι η πόλη που από μόνη της αποτελεί το τέλειο αγαθό, ακριβώς γιατί τίποτε άλλο δεν χρειάζεται πέρα από αυτήν ο πολίτης, αφού η ίδια η πόλη μπορεί να του χαρίσει το ύψιστο αγαθό, που είναι το εὖ ζῆν, η ευδαιμονία.

B2. Ο Αριστοτέλης στο δεύτερο απόσπασμα προχωρεί στη διατύπωση της γνωστής αθροιστικής θεωρίας, μιας θεωρίας που αποτελεί το βασικό έως σήμερα επιχείρημα υπέρ της δημοκρατίας. Ένα σύνολο ανθρώπων, λέει ο Αριστοτέλης, απαρτίζει κατά κάποιον τρόπο έναν «άνθρωπο», με μεγάλο αριθμό χεριών, ποδιών και αισθήσεων, ταυτόχρονα όμως ο «άνθρωπος» αυτός διαθέτει ενωμένες πολλές ηθικές και πνευματικές ικανότητες. Η υπεροχή επομένως του συνόλου έγκειται ακριβώς στο ότι συγκεντρώνει τις αρετές των μελών του, οι οποίες χαρακτηρίζονται από συμπληρωματικότητα (πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μῶριον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων, ὥσπερ ἕνα ἄνθρωπον τὸ πλῆθος, πολὺποδα καὶ πολὺχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ' αἰσθήσεις, οὕτω καὶ περὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν διάνοιαν.).Αυτός ο «υπεράνθρωπος», με άλλα λόγια, που συνθέτουν οι πολλοί είναι σε θέση λόγω πνευματικής αλλά και ηθικής ανωτερότητας να διοικεί την πόλη και να κρίνει καλύτερα για το μέλλον της συγκριτικά με έναν «άριστο» πολίτη, αφού μπορεί το κάθε άτομο του πλήθους να μην έχει ξεχωριστά να επιδείξει απέναντί του κάποια ιδιαίτερη αρετή, όλοι μαζί όμως, ως σύνολο, γίνονται καλύτεροι από τους «άριστους».

Στο κείμενο του Ανώνυμου Ιαμβλίχου ο φανταστικός «Υπεράνθρωπος» είναι άτρωτος από αρρώστιες και άλλους κινδύνους, με αφύσικες σωματικές και ψυχικές δυνάμεις, έτσι που μπορεί να υπερτερεί των υπόλοιπων στην κοινωνική ζωή, να αδικεί και μάλιστα να μην υποπίπτει στις συνέπειες του νόμου, αφού θα μπορούσε λόγω των ιδιοτήτων του να είναι υπεράνω αυτού. Παρ' όλα αυτά, διαπιστώνεται ότι η υπεροχή αυτή θα ήταν παροδική, γιατί όλοι οι υπόλοιποι πολίτες θα συσπειρώνονταν εναντίον του και με καλή διοίκηση και λόγω αριθμητικής υπεροχής θα τον νικούσαν. Η μόνη του επιλογή, λοιπόν, είναι να υπηρετήσει με τη δύναμή του τον νόμο και τη δικαιοσύνη, για να αποφύγει ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να συμπεράνουμε πως ο «Υπεράνθρωπος» του Αριστοτέλη υπηρετεί την πόλη λόγω των διανοητικών και ηθικών του χαρακτηριστικών, ενώ ο «Υπεράνθρωπος» του Ανώνυμου Ιαμβλίχου δυνητικά χρησιμοποιεί τη σωματική και ψυχική του υπεροχή για ίδιο όφελος. Κατά μια άλλη προσέγγιση, ο «Υπεράνθρωπος» του Ιαμβλίχου μειονεκτεί απέναντι στη συσπείρωση των πολλών, ενώ ο «Υπεράνθρωπος» του Αριστοτέλη είναι η προσωποποίηση αυτής της συσπείρωσης.

B.3

Οπτική -ὀρῶμεν

Σύσταση-συνεστηκυῖαν

Λάθος -ἀλήθειαν

Δοχείο -ἐνδέχεται

ποδήλατο -πολύποδα

ΕΛΛΗΝΙΚΟ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ: • Κύπρου 51, τηλ. 2109941471, 2109935566 • Γερουλάνου 103, τηλ. 2109911067

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: Ναυαρίνου 12, τηλ. 2109944396,

ΓΛΥΦΑΔΑ: Α. Βουλιαγμένης 147 & Πραξιτέλους 2, τηλ. 2109680008

email : support@romvos.edu.gr

B.4

- 1.β
- 2.β
- 3.α
- 4.α
- 5.β

Γ1.

Σωκράτη, όλοι οι οργανισμοί κινδυνεύουν/κατατείνουν να έχουν τον ίδιο χαρακτήρα, δηλαδή και όσα αναπτύσσονται/μεγαλώνουν από τη γη και τα άλλα ζώα και ο άνθρωπος. Γιατί και στα φυτά πάρα πολύ εύκολο γίνεται αυτό για εμάς, όσοι καλλιεργούμε τη γη / είμαστε γεωργοί, το να προετοιμάζουμε όλη τη διαδικασία πριν τη φύτευση και την ίδια τη φύτευση. Όταν όμως αυτό που φυτεύτηκε βλαστήσει, μετά από αυτό η φροντίδα του βλασταριού είναι μεγάλη/διαρκής και επίπονη και δύσκολη. Φαίνεται όμως έτσι ότι είναι / συμβαίνει και με τους ανθρώπους. Το συμπεραίνω αυτό από τις δικές μου περιπτώσεις και στα υπόλοιπα. Γιατί και για μένα η περίπτωση αυτού εδώ του παιδιού, είτε ως σπορά είτε ως τεκνοποίηση πρέπει να ονομάζω αυτή, από όλα η πιο εύκολη έχει υπάρξει, η ανατροφή (του) όμως έχει υπάρξει δύσκολη και πάντα μάλιστα φοβική για εμένα που φοβάμαι γι' αυτόν.

Γ2.

Ο Θεάγης απαιτεί από τον πατέρα του Δημόδοκο να τον φροντίσει δίνοντας χρήματα σε κάποιον σοφιστή, προκειμένου αυτός να τον καταστήσει σοφό. Οι απαιτήσεις αυτές του γιου του οφείλονται σε κάποιους συμπολίτες και σε συνομηλίκους του, οι οποίοι του κάνουν πλύση εγκεφάλου με τους λόγους που χρησιμοποιούν, κάθε φορά που κατευθύνονται όλοι μαζί προς την πόλη. Οι λόγοι αυτοί των συνομηλίκων αρέσουν πολύ στον Θεάγη και είναι καιρός τώρα που ενοχλεί τον πατέρα του να πραγματοποιήσει την επιθυμία του.

Γ3. ἔχειν : σχές,

ῥᾶστον : ῥᾶδιον (θετικός), ῥᾶον (συγκριτικός)

ἀγεννής : τοῦ ἀγεννοῦς

ἐπιθυμεῖ : ἐπιθυμεῖν

τό ἄστυ : τά ἄστη

καταβαίνοντες : καταβησόμενοι

πάλαι : παλαιότερον

ἐπιμεληθῆναι : τῶν ἐπιμεληθέντων

ὅστις : οἵτινες

Γ4.α.

τὸν αὐτὸν : ονοματικός ομοιόπτωτος προσδιορισμός ως επιθετικός προσδιορισμός στο «τρόπον».

τοῦτο : υποκείμενο στο ρήμα «γίνεται».

ὀνομάζειν : τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα «δεῖ».

πάντων : ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική προσδιοριστική διαιρετική στο «ῥόστη»

εἰς τὸ ἄστυ : επιρρηματικός, εμπρόθετος προσδιορισμός κίνησης σε τόπο στη μετοχή «καταβαίνοντες».

μοι : ἔμμεσο αντικείμενο στο ρήμα «παρέχει».

σοφὸν : ἀπλό κατηγορούμενο στο αντικείμενο «αὐτὸν» ἀπὸ το ρήμα «ποιήσει».

Γ4.β.

Δημόδοκος ἔλεγεν ὅτι ἡ δὲ τότε παροῦσα ἐπιθυμία τούτῳ πάνυ αὐτὸν φοβοῖ/φοβοίη.

Σχολιασμός Θεμάτων

Στο διδαγμένο κείμενο οι παρατηρήσεις δεν παρουσίαζαν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία. Μόνο η απάντηση στην Β1 παρατήρηση έπρεπε να είναι μεγάλη στην έκτασή της, ώστε να είναι πλήρης. Το αδίδακτο κείμενο, απόσπασμα από το έργο του Πλάτωνα «Θεάγης», δεν αναμένεται να δυσκόλεψε τους υποψηφίους. Οι παρατηρήσεις μετάφρασης – κατανόησης δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία και οι αντίστοιχες της γραμματικής και του συντακτικού ήταν απλές και κατανοητές και απαιτούσαν βασικές μόνο γνώσεις.

Συγγραφή Απαντήσεων

Μπισδούλη Ελένη, Σκρέκης Λουκάς, Τρουλάκης Μάνος